

РЕЦЕНЗИЯ

от д-р Цвета Йорданова Зафорова – професор, ИУ- Варна
на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор”

в област на висше образование 3. *Социални, стопански и правни науки*
професионално направление 3.7. *Администрация и управление*
докторска програма *Социално управление*

Основание за написване на рецензията: Заповед на Ректора на ИУ-Варна №РД-06-188/1.12.2025 и решение на НЖ от първо заседание, проведено на 5.12.2025

Автор на дисертационния труд: Десислава Павлова Павлова

Тема на дисертационния труд: „Управление на кризи в организациите за сортиране и търговия с употребяван текстил“

1. Информация за дисертанта

Десислава Павлова е родена на 17.05.1977 г. Завършила е средното си образование във II-ра МГ „Д-р П. Берон“ Варна в 1995 г. В периода 1995-2000 г получава ОКС „бакалавър“ в ИУ-Варна - специалност СК и ОКС „магистър“ по финанси – в СА „Д. А. Ценов“ Свищов. Работила е в областта на финансите и счетоводството на различни експертни и високи мениджърски позиции – Сосиете Женерал Експресбанк, „Петролхолдинг“ АД – София и „KPMG България“ София. От 2015 г. е финансов и административен мениджър в „Хумана Пийпъл ту Пийпъл България“ ЕООД за внос, износ и търговия на дребно с дрехи втора употреба. Има международна квалификация в областта на счетоводството. Владее отлично английски език.

Докторантът се е обучавал в редовна докторантура към катедра „Управление и администрация“ в ИУ-Варна, ПН 3.7 *Администрация и управление*, докторска програма *Социално управление* от 2.03.2021 до 31.03.2025 г., когато е отчислен с право на защита със Заповед на Ректора на ИУ-Варна №РД-17-249.

2. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд на Десислава Павлова представя резултатите от собственото ѝ изследване на един значим проблем в съвременната икономика – планирането на кризисни явления и възможността на мениджмънта да се справи с тях.

Във Въведението аргументирано е обоснована актуалността на тематиката. Степента на изследване на проблема е изведена като са посочени хронологично по-известните учени – чужди и български, които са публикували резултатите си в

специализираната литература. Коректно и точно е посочен предметът на изследването „кризисното управление в контекста на разработването и поддържането на антикризисен план, включително план за кризисна комуникация, като основополагащи и необходими инструменти за управление в условията на кризи“. Обектът е формулиран като „организации от сектора за сортиране и търговия с употребяван текстил в България“.

Десислава Павлова си поставя за цел „да се анализират кризите и тяхното управление в компании, осъществяващи сортиране и търговия с употребяван текстил в България, с акцент върху значението на антикризисния план, както и на комуникационния план като негов съществен елемент, за предотвратяване и ефективно управление на кризи“. За реализацията ѝ са поставени шест изследователски задачи.

Ясно и точно е формулирана тезата, която се следва от структурата и съдържанието на отделните глави, изложени в строга логическа последователност. За доказването ѝ са изведени три изследователски работни хипотези.

Използван е подходящ изследователски инструментариум, който показва знанията и уменията на авторката в областта. Приложени са различни подходи и методи, като водещи са експертната оценка, емпиричните изследвания и специфични видове анализ и синтез. Изследвани са девет компании с местно и чуждестранно участие, утвърдени на пазара. В анализа на първичните данни са използвани анонимни анкети и директни наблюдения за практически предизвикателства. Вторичните източници на информация са проучвания на консултантски компании, проведени в периода 2015-2023 г. за тенденциите в световен мащаб, свързани с кризисни явления.

Определям като много удачни изборите на подход и методология на изследването с оглед на поставената цел и доказване на тезата.

Дисертационният труд отговаря на изискванията на чл.27, ал.2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в РБългария.

3. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Дисертационният труд на Десислава Павлова е в общ обем от 187 страници и включва въведение, три глави и заключение, 12 таблици, 31 фигури и 1 приложение. В библиографията са посочени 110 източници, вкл. 87 на английски език.

В глава първа докторантът е изяснил логически последователно теоретико-методологическите аспекти на кризисното управление. Направен е исторически анализ на теориите и концепциите в областта. Дискутират се основните понятия и модели,

като авторката представя собствени обобщени тълкувания. Акцентът в главата е предметът на изследване – антикризисния план, вкл. и комуникациите със заинтересованите страни. Докторантът показва завидно познаване на достатъчно голям обем литературни източници в областта на кризисното управление и възможност да систематизира и структурира придобитите знания.

Втора глава е аналитична. В нея са представени резултатите от проучванията на Десислава Павлова в областта на сектора за сортиране и търговия с употребяван текстил в България. В нея авторката показва своята експертиза, както в областта, така и отлични умения за икономически анализ и синтез. Тя умело интерпретира получените по различни методи данни и прави много точни интерпретации и обобщения.

В тази глава са изложени и резултатите от анкетни проучвания, които много добре потвърждават формулираните хипотези, като се свързват и с проучвания на глобалните тенденции за развитието на икономиката в периода на криза.

Третата глава представя насоките за усъвършенстване на кризисното управление в организациите за сортиране и търговия с употребяван текстил в България. В резултат на направените изводи от извършените изследвания се извеждат показатели, които могат да служат за определянето на нивото на устойчивост на потенциални кризи в сектора. Ценност за практиката представляват препоръките в тази насока. Като значим принос може да се посочи разработената концептуална рамка за изготвяне на антикризисен план. Тя включва структура, разписани процеси, чеклисти и помощни класификации за всеки един от етапите и елементите, които могат да подпомогнат организациите в изготвянето на антикризисен и комуникационен план. Това би улеснило практическото ѝ приложение. Дискутира се проблемът с потенциалния риск, който е значим в периода на кризи, като авторката дава интересно и значимо решение за сектора.

В Заключение са очертани направленията за бъдещо развитие на изследваните проблеми.

Стилът в дисертационния труд е точен, стегнат, на високо научно ниво. Съдържанието показва задълбочено познаване както на специализираната литература, така и на практиката в областта.

Като обобщение може да се посочи, че дисертационният труд на Десислава Павлова има характер на завършено научно изследване на актуален и значим проблем в България – кризисното управление в индустрията с употребяван текстил и по-

специално включените в него антикризисен план и комуникациите със заинтересованите страни.

По структура и съдържание дисертационният труд съответства на изискванията на чл.34, ал.2 и ал.3 от Правилника за развитие на академичния състав в Икономическия университет – Варна, Раздел II – Условия и ред за придобиване на ОНС „доктор“.

4. Идентифициране и оценяване на научните и научно-приложните приноси на дисертационния труд

Приемам изцяло посочените в автореферата научни и научно-приложни приноси, като по-важните от тях са:

- Обогатени са научните познания в теорията и практиката на кризисното управление с нови становища, систематизации и интерпретации в областта на антикризисния план и неговия съществен елемент - комуникационният план като ефективно средство за осъществяването му.

- На базата на емпирично изследване на индустрията за употребяван текстил и сравнителен анализ с проучвания в глобален мащаб са изведени основните фактори и причини, които възпрепятстват разработването, внедряването и поддържането на антикризисни планове, вкл. комуникационни, в българските организации.

- Предложена е концептуална рамка за кризисно управление и за разработване, прилагане и поддържане на антикризисен план, вкл. комуникационен план, за индустрията с употребяван текстил, която е практически приложима за организациите в кризисния процес в областта и би могла да се използва в индустрии със сходен профил.

Като обобщение може да се посочи, че основните приносни моменти в дисертацията на докторанта представляват **обогаляване на съществуващите знания и приложение на научните постижения в практиката.**

Докторантът е постигнал поставената цел и е изпълнил изследователските задачи в представения дисертационен труд. Грите хипотези са потвърдени, основната теза е доказана със сериозни аргументи.

5. Публикации и участие в научни форуми

Докторантът е приложил общо четири самостоятелни публикации – 2 научни статии на английски език и 2 доклада на научни форуми, публикувани в нереферирани научни издания, вписани в националния референтен списък на НАЦИД. Приложените

публикации отразяват резултатите, постигнати в изследванията и са по проблемите, свързани с дисертационния труд.

В представения документ Справка-декларация за изпълнение на националните изисквания на ЗРАСРБ в област 3. *Социални, стопански и правни науки*, ПН 3.7 *Администрация и управление, група Г* при изискуеми 30 т. са вписани общо 40 т., тоест те са не само спазени, но и превишени.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е в обем 46 стр. и съответства на съдържанието на дисертационния труд. Той представя в синтезиран вид изпълненото от докторанта научно изследване, постигнатите резултати и отговаря напълно на изискванията, като е съобразен с правилата за структурата и съдържанието му.

7. Констатирано или неконстатирано плагиатство в дисертационния труд и автореферата

Няма доказано по законоустановения ред плагиатство в дисертационния труд и в автореферата на Десислава Павлова.

8. Критични бележки и препоръки

По представения дисертационен труд нямам съществени бележки, освен някои редакционни. Препоръчвам на авторката при възможност да задълбочи обхвата на обекта на изследването, като проучи практиката в други държави в тази индустрия.

9. Въпроси към дисертанта

С оглед на по-добрата защита имам следните въпроси:

- Като имате предвид вашите познания за различни сфери на икономиката, предложената концептуална рамка за разработване на антикризисен план, вкл. комуникационен план, в кои други сфери на индустрията е приложима?

- Какво е становището на авторката, според нейната експертиза в областта, относно различната терминология – кризисно или антикризисно да се определя управлението?

- Имате ли информация или преки наблюдения как тези процеси на кризисно планиране, описани от Вас, са организирани в друга индустрия?

10. Заключение

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на

Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за приложение на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ИУ-Варна.

Дисертационният труд показва, че докторантът Десислава Павлова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност „Социално управление“ като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на **Десислава Павлова Павлова** в област на висше образование: *3. Социални, стопански и правни науки*, професионално направление *3.7 Администрация и управление*, докторска програма *Социално управление*.

11.01.2026 г.

Варна

Рецензент:

Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679

/проф. д-р Цвета Зафирова/

Рецензия

Вх. №

РД 20-202/05.02.2025

от проф. д-р Светлана Райчева Димитракиева, ТУ – Варна,
професионално направление 3.7. Администрация и управление

относно дисертационен труд за присъждане на
образователна и научна степен „доктор“
по професионално направление 3.7. Администрация и управление,
докторска програма „Социално управление“

1. Обща информация

Изготвил рецензията: проф. д-р Светлана Райчева Димитракиева

Основание за написване на рецензията: Заповед № РД-06-188/
01.12.2025 г. на Ректора на Икономически Университет – Варна за
назначаване на научно жури и решение на научното жури от 05.12.2025 г.
за определяне на рецензенти

Автор на дисертационния труд: Десислава Павлова Павлова

Тема на дисертационния труд: „Управление на кризи в
организациите за сортиране и търговия с употребяван текстил“

Ръководител на дисертационния труд: доц. д-р Радка Петрова
Иванова

2. Данни за дисертанта

Десислава Павлова е завършила II МГ „Д-р Петър Берон“ гр. Варна през 1995 г. Притежава ОКС „бакалавър“ по „Счетоводство и контрол“ от ИУ - Варна и ОКС „магистър“ по „Финансов мениджмънт“ от СА „Д. А. Ценов Свищов“. В периода 01.03.2021 г. – 26.03.2025 г. (с прекъсване за периода 01.11.2023 г. – 01.11.2024 г.) е била редовен докторант по професионално направление 3.7. Администрация и управление, докторска програма „Социално управление“ към катедра „Управление и администрация“ при ИУ - Варна. Дисертантът е изпълнил всички задължения по индивидуалния си план и със заповед на Ректора на ИУ – Варна № РД 17 -249/31.03.2025 г. е отчислена с право на защита.

Десислава Павлова стартира своята трудова кариера през 2000 г., като минава през различни позиции в различни организации. В момента е финансов и административен мениджър в „Хумана Пийпъл ту Пийпъл

България“ ЕООД с предмет на дейност внос, износ и търговия на дребно с дрехи втора употреба.

Десислава Павлова притежава добри комуникационни и организационни умения.

3. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Развита е в класическа форма като съдържа въведение, три глави, заключение, списък с използваната литература и приложение. Обемът на разработката е 204 страници, от които 6 страници приложение. В основния текст са включени 12 таблици и 31 фигури. За целите на изследването докторант Десислава Павлова е използвала 110 литературни източника, от които 15 информационни и нормативни. Няма основания за съмнения относно добросъвестното им използване.

Актуалността на темата на дисертационния труд е несъмнена и се определя от значението и предизвикателствата при управление на кризи в променящата се съвременна бизнес среда, както и от съвременното им диагностициране, подобряване на комуникацията и прилагането на успешни модели за кризисно управление.

4. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Структурата на дисертацията е логически изградена и подчинена на цялостното разработване на изследователския проблем.

Във въведението е очертана концептуалната рамка на дисертационния труд. Дефинирани са необходимите изследователски параметри – обект и предмет на изследването, изследователска теза и основни хипотези, цел на дисертационния труд и задачите за нейното постигане, методи на изследване и ограничения на изследването.

Първа глава „Теоретико-методологични аспекти на кризисното управление“ има теоретичен характер и е посветена на изследване и анализ на същността, особеностите и типологията на кризисните явления. Разгледан е процесът на управление на кризи в организациите, както и различни модели за кризисно управление. Направен е сравнителен анализ, който показва, че всички разгледани модели акцентират на превенцията, а разликите са в това доколко детайлно стъпките са разделени на подетапи. Според авторът организациите имат две алтернативи: да възприемат готов модел, който да адаптират за своите нужди или да разработят свой собствен модел. Специално внимание е отделено на антикризисния план и комуникацията със заинтересованите страни. В резултат на анализа на научната литература са обобщени задължителните елементи на плана за кризисни комуникации. В хода на изследването се акцентира върху

служителите, като ключова заинтересована страна и са разгледани няколко различни стратегии за вътрешна комуникация. Подчертана е ролята на кризисната комуникация като много значим елемент от предотвратяването и управлението на всяка криза. Разгледани са основни аспекти при изследване и разработване на концептуалната рамка за управление на кризи. В края на първа глава е направено обобщението, че предвид сложната среда, в която съвременните организации оперират и ограничените ресурси, с които разполагат, е изключително трудно да бъде изградена всеобхватна универсална система за подготовка и превенция. От друга страна поради различни причини известните модели в научната литература могат да бъдат трудно приложими. Според автора моделите дават рамка, но не и универсално средство за успешно кризисно управление и затова пред всяка организация стои стратегическата задача да избере и адаптира най-ефективния модел.

Във втора глава „Анализ на сектора на организациите за сортиране и търговия на употребяван текстил в България“ са разгледани особеностите на сектора, изведени са стратегическите му приоритети и са анализирани основните рискове, произхождащи както от външната, така и от вътрешната среда. Въз основа на резултатите от направения анализ авторът посочва, че ефективното кризисно управление в този сектор е свързано с разбирането на кризата като процес, с адаптиране или разработване на собствен модел за кризисно управление, с разработването на план за справяне с потенциални кризи и използването на гъвкави оперативни стратегии. Проведено е емпирично изследване, в което са включени девет компании работещи в сектора за сортиране и търговия с употребяван текстил в България. В емпиричното изследване са апробирани и потвърдени трите изследователски хипотези дефинирани във въведението на дисертационния труд. Анализът на данните от емпиричното проучване потвърждава, че имплементирането, редовното актуализиране и тестване на антикризисен план значително подобрява подготовката на организациите за справяне с кризисни ситуации. Установено е, че компаниите от сектора, които прилагат модел на кризисно управление и разполагат с разработен комуникационен план са по-подготвени в комуникационно отношение. Според автора съществува пряка зависимост между комуникационната подготвеност на организациите за превенция и справяне с кризисни явления и наличието на разработен и приложен модел за кризисно управление.

В трета глава „Насоки за усъвършенстване на кризисното управление в организациите за сортиране и търговия на употребяван текстил в България“ са обобщени изводите от емпиричното изследване и доказаните хипотези и на тази основа са направени конкретни препоръки за повишаване на ефективността на кризисното управление в изследвания сектор. Разработена е концептуална рамка за изготвяне на антикризисен

план, адаптиран за нуждите на организациите в сектора за сортиране и търговия на употребяван текстил в България. Тя включва структура, разписани процеси, чеклисти и помощни класификации за всеки от етапите и елементите, които могат да подпомогнат организациите в изготвянето на антикризисен и комуникационен план.

В заключението на дисертационния труд се потвърждава основната теза.

Представеният Автореферат на дисертационния труд е с обем от 48 страници и отразява в синтезиран вид съдържанието на основните части на труда.

Дисертационният труд се характеризира с логическа обвързаност между избраната теоретична рамка, използваните методи на изследването и анализа на получените резултати. Стилът на разработката е научен. Авторът свободно борави с понятийния апарат.

5. Идентифициране и оценяване на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд

В справката за приносите, приложена към Автореферата (стр. 46) са посочени три приноса. Приемам, че предложените приноси са лично дело на докторанта и адекватно отразяват най-съществените достижения от дисертационния труд.

Като теоретичен принос определям следния:

- Допълнена и конкретизирана е съществуващата теоретична и приложна терминология и методология за кризисното управление. Антикризисният план и неговият съществен елемент – комуникационния план са представени като основа на ефективното кризисно управление.

Като практико-приложни приноси определям следните:

- Идентифицирани са основните причини, възпрепятстващи организациите за сортиране и търговия с употребяван текстил в България за успешно разработване, внедряване и поддържане на антикризисен план и план за кризисна комуникация. Обоснована е необходимостта от структуриран модел за кризисно управление;

- Предложена е концептуална рамка за кризисно управление и за разработване, прилагане и поддържане на антикризисен и комуникационен план, съобразени със спецификата на организациите за сортиране и търговия с употребяван текстил в България.

6. Публикации и участие в научни форуми

Към дисертацията са приложени четири самостоятелни публикации: две статии и два доклада. Те популяризират основни тези и резултати от изследванията на докторанта. Изпълнени са минималните национални изисквания за присъждане на ОНС „доктор“ съгласно чл. 2б, ал. 2 и ал. 3 от

ЗРАСРБ, както и изискванията на Правилника за развитие на академичния състав в Икономически Университет - Варна.

7. Констатирано или неконстатирано плагиатство в дисертационния труд или в автореферата

Не констатирам плагиатство в представените от докторанта дисертационен труд и автореферат. Авторът декларира писмено, че представеният от него дисертационен труд и публикациите към него, са негово лично дело, че е спазил изискванията за авторското право по отношение на използваните източници и не е използвал неправомерно чужди текстове.

8. Критични бележки и препоръки

Докторантът представя научен труд, в който ясно се вижда добрата теоретична подготовка и възможности за по-нататъшна изследователска дейност. Това ми дава основание да препоръчам инициране на активен професионален дебат по изследваната проблематика с разширяване на обекта на изследване.

Като всяка изследователска разработка, така и предложения за оценка дисертационен труд не е лишен от някои неточности и пропуски, но те не накърняват съдържащите се в него достижения и приноси.

9. Въпроси към дисертанта

1. Спазват ли се основните принципи на кризисните комуникации в изследваните от вас организации и ако не, каква е причината за това?
2. По какви причини според вас ранните симптоми на надвисващи кризи могат да останат незабелязани от организациите?

10. Заключение

Представеният от докторант Десислава Павлова Павлова дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и на Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет – Варна.

На основата на посочените закон и правилници, както и предвид гореизложените аргументи, давам положителна оценка на дисертационния труд на Десислава Павлова Павлова и предлагам на членовете на Уважаемото научно жури да ѝ бъде присъдена образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.7. Администрация и управление, докторска програма „Социално управление“.

05.02.2026 г.
гр. Варна

Рецензент:
/проф. д-р Светлана Димитракиева/

Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679